

WILLIAM SAROYAN TRACYHO TYGR

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

„Víte, kdo jsem já?“ zeptal se Tracy.

„Kdo?“

„Thomas Tracy.“

(Mám tuhle firmu, myslel si Otto Seyfang. Mám ji pětadvacet let. Co máš ty?)

(Mám tygra, odpovídal Tracy myšlenkou na tu Seyfangovu.)

Pokračovali v hovoru, ale nejdříve si pěkně vyměnili tyhle myšlenky.

„Co tady u firmy děláte?“ opakoval starý muž.

„Nosím pytle,“ odpověděl Tracy.

„Chcete si to místo udržet?“ zeptal se Otto Seyfang.

Tracy věděl, co se tygr chystá říct, a nemohl se dočkat, až to řekne, když tu zjistil, že tygr zatím usnul nudou.

Tracy se ve chvíli slyšel říkat: „Ano, pane, to místo si určitě chci udržet.“

„Tak mažte zpátky do práce,“ řekl Otto Seyfang. „A jestli ještě jednou přijdete a budete povídat nesmysly a mrhat Valorovým časem, tak vás vyrazím. Valora dokáže mrhat svým časem i bez vaší pomoci. Je to tak, Valoro?“

Analýza uměleckého textu

- **zasazení výňatku do kontextu díla**

Úryvek je z počáteční části knihy, kdy se Tracy uchází o místo ochutnavače kávy.

Hlavní hrdina Tracy slyšel v dětství píseň o tygrovci a od té doby touží nějakého vlastnit. Nemohl však žádného najít. V patnácti byl v zoo, kde se mu zalíbil černý panter. Od té doby ho prohlašoval za vlastního. Měl vizi, že tygr chodí všude s ním a jsou přátelé.

V jedenadvaceti letech získá Tracy místo ve skladu kávy. Firma se nachází ve Warrenově ulici a jejím ředitelem je Otto Seyfang. Tracy nechce jen nosit pytle s kávou, rád by byl jejím ochutnavačem. Požádá tedy o toto místo, na které jiní čekají i dvacet let. Podmínky s ním vyjednává tygr (dodává mu sebevědomí), ten však usne a Tracy místo nezíská.

Zaměstnanci skladu tráví přestávky postáváním před vraty. Právě v polední pauze kolem nich projde krásná dívka ve žlutých šatech a tygr na ni reagoval mručením. Tracy pochopí, že je mu souzena, a příští den ji pozve na rande. Obědvají spolu a Tracy poznává také Lauřinu tygřici. Z oběda se vraceli ruku v ruce a nejstarší zaměstnanec továrny Nimmo vyjádřil přání, aby se ještě dozvěděl, jak vztah dopadne.

Tracy šel k Lauře na návštěvu. Lauřina matka Viola byla velmi krásná a Tracyho sváděla. Darovala mu bonbóny a on ji políbil. Laura to však viděla, její tygřice vrčela, Tracyho tygr utekl a Tracy raději odešel. Čekal na Lauru o poledních pauzách, ale nepřišla.

Krátce nato se Nimmo ptal Tracyho, jak se vztah s Laurou vyvíjí. Tracy přiznal, že ho omámily bonbóny a že si počká na jinou dívku. Nimmo ale pravil, že žádná není jako Laura. Několik dní nato zemřel, Tracy dal výpověď a odjel.

Po šesti letech se Tracy do New Yorku vrátil. Sklady kávy už byly zavřené. Tracy a jeho tygr se procházeli ulicemi, ale tentokrát to bylo jiné. Zatímco dosud nikdo kromě Tracyho tygra neviděl, nyní ho viděli všichni a zděšeně utíkali. Na tygra někdo zavolal policii, ale povedlo se mu utéct. Tracy byl zatčen a odveden k psychiatrovi. Jeho tygr prý není tygr, ale panter, který utekl z cirkusu.

Tracy byl vyšetřován psychiatrem Pingitzerem. Pili spolu kávu a bavili se o vidině tygra. Doktor Pingitzer shledá Tracyho zcela normálním. Ovšem druhý lékař je jiného názoru, a tak Tracy pobývá v léčebně Bellevue. Zde se znovu setkal s Laurou. Byla smutná a věřila, že umírá. Tracyho tygr byl zraněný a také umíral. Tracy ale dokázal Lauru přesvědčit, že ji má rád, a ona se postupně uzdravovala. Také ostatní pacienti na tom byli od Tracyho příchodu stále lépe.

Mezitím policie stále hledala Tracyho tygra, protože lidé žili ve strachu. Nemohli ho najít, až jednoho z policistů napadlo, že by jim mohl pomoci přímo Tracy. Sehráli stejnou scénu jako před šesti lety: Tracy nosil pytle s kávou a o polední pauze kolem prošla Laura. Tracy se k ní přidal, objevil se i tygr a společně vešli do obchodu, kde měl být tygr odchycen. On však zmizel.

- **téma a motiv**

téma: práce, sebevědomí

motiv: tygr, pytel

- **časoprostor**

prostor: San Francisco, poté New York, léčebný ústav; všední den, pracovní doba

čas: autorova současnost, 20. století, kancelář Otto Seyfang

- **kompoziční výstavba**

Úryvek se skládá z 12 odstavců, z nichž 7 tvoří přímá řeč; je chronologický.

- **literární forma, druh a žánr**

próza, epika, novela

- **vypravěč**

er-forma, vševědoucí vypravěč

- **postava**

Thomas Tracy – majitel „tygra“, mladý, pracuje ve firmě na kávu, chce být jejím ochutnavačem, miluje Lauru

Otto Seyfang – nadřízený Tracyho, nesmlouvavý

Laura Luthyová – černovlasá krásná dívka, chodí ve žlutých šatech

doktor Pingitzer – psychiatr, který vyšetřoval Tracyho a shledal ho normálním, uznávaný odborník, asi sedmdesátiletý

- **vyprávěcí způsoby**

přímá řeč: „Víte, kdo jsem já?“, „Kdo?“

nepřímá řeč (vnitřní monolog): Mám tuhle firmu, myslel si Otto Seyfang.

- **typy promluv**

v úryvku se objevuje pásmo vypravěče a dialog Tracyho s Ottou Seyfangem

- **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**

řečnická otázka „Víte, kdo jsem já?“, „Chcete si to místo udržet?“

- **tropy a figury a jejich funkce ve výňatku**

metonymie *udržet si místo*

metafora *mazat do práce, mrhat časem*

- zvolené jazykové prostředky nenarušují porozumění textu, objevují se v malé míře

Literárněhistorický kontext

- **kontext autorovy tvorby**

2. polovina 20. století

William Saroyan (1908–1981)

- [serojen]
- Američan, narozen v Kalifornii
- prozaik, básník a dramatik
- rodiče byli arménští emigranti, po smrti otce vyrůstal se sourozenci v dětském domově
- měl pouze základní vzdělání
- vystřídal několik zaměstnání (poslíček, telegrafista, přednosta pošty)
- od 30. let se věnoval psaní a divadlu
- účastník 2. sv. války, většinu času trávil v hotelu, později byl převelen do Londýna, kde byl členem filmové jednotky
- po celý život měl nedostatek peněz – hrál hazardní hry, dával na dobročinnost, zbohatl až v 70. letech
- od roku 1958 žil střídavě ve Francii a rodném Fresnu
- byl dvakrát ženatý se stejnou ženou, měl dvě syna (spisovatel) a dceru (herečka)
- maloval ve stylu expresionismu
- odmítl Pulitzerovu cenu za hru *Minuty na hodinách*, neměl rád ocenění
- je držitelem Oskara za filmovou adaptaci románu *Lidská komedie*
- zemřel na rakovinu prostaty

- je autorem více než sto knih
- většina knih je autobiografických
- po válce ho kritizovali za sentimentalitu
- dle některých je stále nedoceněný

próza:

Odvážný mladý muž na létající hrazdě – u muži, který žil v nouzi

Trable s tygry, Jmenují se Aram – soubory povídek

Lidská komedie – původně scénář k filmu, který nebyl natočen, hlavní hrdina Homér Odyseus

Mami, mám tě ráda; Tati, tobě přeskočilo

drama:

Mé srdce je v horách, Čas tvého života (Minuty na hodinách), Stará sladká píseň lásky, Jeskynní lidé, Jim Dandy hladovějící tloušťák

- **literární / obecně kulturní kontext**

Světová literatura 2. poloviny 20. století

Americká literatura 2. poloviny 20. století

Betty MacDonaldová (1908–1958)

- autorka autobiografických humoristických románů
- Vejce a já, Co život dal a vzal*

Jerome David Salinger (1919–2010)

- povídkář a romanopisec
- Kdo chytá v žitě* - po vydání se odmlčel a už tolik nevydával, od r. 1965 nenapsal nic

Robert Fulghum (*1933)

- fenomén posledních let
- humorista, autor útlých knížek – sděluje svůj pohled na svět, který čtenáři milují

Všechno, co opravdu potřebuji znát, jsem se naučil v mateřské školce, Už hořela, když jsem si do ní lehal, Ach jo

John Irving (* 1942)

- spisovatel a držitel Oscara za scénář k filmu *Pravidla moštárny*
 - jeden z nejčtenějších autorů současnosti
 - byl univerzitním profesorem anglické literatury 19. století
- Svět podle Garpa, Pravidla moštárny, V jedné osobě*

Další údaje o knize:

- **dominantní slohový postup:**

vyprávěcí

- **vysvětlení názvu díla:**

Tracyho tygr – hlavní hrdina Thomas Tracy má svého tygra (ve skutečnosti je to však panter)

- **posouzení aktuálnosti díla:**

Hledání smyslu života, lásky je téma stále aktuální.

- **určení smyslu díla:**

tygr – tygr je symbol, představuje abstraktní jev, ale není vysvětleno, jaký. Může to být láska, mládí, chuť do života...

- **pravděpodobný adresát:**

Kdokoli, kdo je schopný přistoupit na to, že tygr je symbolem něčeho abstraktního.

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla:**

Tracyho tygr vyšel roku 1951, patří k nejznámějším autorovým textům.

- **tematicky podobné dílo:**

Paolo Coelho – *Veronika se rozhodla zemřít*: hlavní hrdinka také pobývá v psychiatrické léčebně

- **porovnání s filmovou verzí nebo dramatisací:**

- kniha byla mnohokrát zpracována pro divadlo

- u nás byl uveden v divadle Na blízko

- byla natočena audiokniha (účinkují V. Dyk, M. Issová, J. Lábus, I. Trojan, J. Abrahám...)